

Diachronický pohľad na Ústrednú knižnicu a ŠIS Vysokej školy múzických umení v Bratislave

PhDr. Elena Ružeková, Ústredná knižnica a ŠIS Vysokej školy múzických umení v Bratislave

Ústredná knižnica a Študijné a informačné stredisko Vysokej školy múzických umení (ďalej len knižnica) patrí k tým vysokoškolským knižniciam, ktoré boli založené v povojnovom období a tak prirodzene nesú na sebe pečať všetkých pozitív i negatív historického vývoja knižničnej sústavy.

Po zriadení Vysokej školy múzických umení (VŠMU) v roku 1949 sa začalo uvažovať o založení knižnice. V septembri 1950 sa zámer podaril a prvým vedúcim knižnice sa stal Ladislav Černecký. Pôsobil v knižnici viac ako štvrtstoročie a jeho erudovaný prístup k formovaniu jednotlivých funkcií knižnice znamenal predovšetkým budovanie kvalitnej štruktúry knižničných fondov pre jednotlivé odbory a špecializácie založených fakúlt – hudobnej a dramatickej. Už na tomto mieste treba zdôrazniť špecifické postavenie knižnice v kontexte akademických knižníc, viazané na prioritnú potrebu budovania kvalitných primárnych fondov, osobitne nôt, hudobnín, divadelných hier, gramoplatní, DVD atď., ktoré sú v oblasti pedagogicko-vedeckej prípravy študentov

základnými a často nosnými študijnými materiálmi. Cenný je prínos L. Černeckého v oblasti klasifikácie fondov knižnice vytvorením špecifického vecného triedenia hudobných dokumentov, ktoré sa v modifikovanej podobe používa dodnes.

Už v rokoch 1950-1951 sa podarilo získať do knižnice darom, prostredníctvom UNESCO, základné odborné diela hudobnej a dramatickej tvorby z USA, Veľkej Británie a Švajčiarska. Vzácna je zbierka kníh z pozostalosti Miloša Weingarta, v ktorej nechýbali ani originálne vydania zahraničných nakladateľstiev – Peters, Simrock, Breitkopf, Duran, Ricordi. Po troch rokoch existencie knižnice bol zriadený hudobný archív s 1500 gramoplatňami. Nahrávky slúžili ako učebné pomôcky demonštratívneho charakteru počas výučby. Nechýbali prehrávky novínok, spojených s analýzou diel, hodnotením interpretácie a podobne.

V sedemdesiatych a osemdesiatych rokoch prešla knižnica obdobím miernej stagnácie, predovšetkým v spojení s nastupujúcou prestavbou knižnično-informačných procesov a služieb na báze automatizácie.

Deväťdesiate roky priniesli zásadné zmeny aj v ďalšom rozvoji VŠMU. V roku 1990 vznikla samostatná Filmová a televízna fakulta. VŠMU má v súčasnosti tri fakulty: Hudobnú a tanečnú, Divadelnú, Filmovú a televíznu. V kontexte progresívneho rozvoja VŠMU prijalo vtedajšie vedenie vysokej školy novú koncepciu výstavby knižnice na báze automatizácie knižnično-informačných procesov a činností, ktorej cieľom bolo postupne vybudovať moderné knižnično-informačné centrum pre všetky tri fakulty.

Projekt automatizácie začala knižnica realizovať v roku 1994. Nedostatok financií však obmedzil možnosti zakúpenia moderného softvéru. Kompromisným riešením bola kúpa licencie na databázový systém CDS/ISIS, ktorý však mal veľmi obmedzené funkcie a výstupy.

Až získanie grantu v roku 2004 nám umožnilo kúpiť moderný knižničný softvér so zabezpečením jeho upgradu. Systém DaWinci firmy SVOP zodpovedá požiadavkám na kompatibilitu a štandardizáciu v prepojení na knižničný systém SR. Základným stavebným prvkom systému je jeho architektonické členenie na moduly. Modul Katalogizácia komplexne zahŕňa proces akvizície a katalogizácie včítane nastavenia na evidenciu publikačnej činnosti. Z používateľského hľadiska sú dôležité moduly:

- Výpožičky – modul komplexne zabezpečuje automatizovanú evidenciu výpožičného procesu vrátane rezervácie a blokovania požadovaných dokumentov,
- OPAC (katalóg prístupný na internete) – modul je prepojený na služobný katalóg a výpožičky. Umožňuje diferencovaný prístup k informáciám, a to podľa kategórií používateľov. Komfortné vyhľadávanie záznamov pomocou prehliadača, fultextové vyhľadávanie, hľadanie podľa autorít, tematických hesiel, tlačových zostáv atď. Používateľom umožňuje prezerať tiež databázy článkov z novín a odborných časopisov, ako aj databázu diplomových a habilitačných prác.

Aplikáciou modulu Automatizovanej evidencie výpožičného procesu sme už čiastočne urýchlili a skvalitnili systém základných služieb. V súčasnosti sú čiarovými kódmi označené všetky knižničné jednotky spracované počítačom vrátane diplomových a habilitačných prác.

Dobrá spolupráca a aktívny vzťah s absolventmi VŠMU, ale i umeleckou verejnosťou

v širšom ponímaní, umožňuje aj dnes zaraďovať profilové dary umeleckej literatúry a moderných nosičov informácií na kľúčové miesto doplňovania fondov knižnice. V súčasnosti obsahuje knižničný fond takmer 90 000 knižničných jednotiek.

VŠMU pripravuje odborníkov, ktorí pracujú tiež so špičkovou technikou v oblasti umenia. Z tohto aspektu sme pristupovali k využitiu ďalších grantových prostriedkov, získaných v rokoch 2005-2006. Zakúpili sme prepojenú účelovú zostavu technického vybavenia mediatéky, umožňujúcu viacaspektové využívanie informačných médií. Mediatéka sa postupne stáva integrujúcim pracoviskom, ktoré využívajú všetky fakulty VŠMU. Tento rozmer považujeme za veľmi dôležitý, pretože jednotlivé umelecké odbory a špecializácie sú úzko prepojené a študenti budú bežne študovať na sesterských fakultách. V oblasti hudobných nahrávok je dlhodobým programom záchrana vzácných nahrávok gramoplatní ich digitalizáciou.

Využitím internetovej siete, ktorá je v knižnici vybudovaná, budú sa môcť používatelia prepojiť na nadväzné služby, tak v infraštruktúre knižnice, ako aj v prepojení na vonkajšie prostredie internetovej siete. Nosným projektom bola tiež prestavba informatickej študovne. Moderná sieť výpočtovej techniky a prídavných zariadení umožňuje používateľom získavať a spracúvať na jednom mieste informácie z rôznych zdrojov. Grantové prostriedky sme využili tiež na vybavenie študovne požadovanou encyklopedickou a slovníkovou literatúrou.

Tak ako v iných knižniciach i u nás máme veľa otvorených cieľov a nemálo problémov. Vieme si poradiť s obsahovými úlohami, ktoré sú viazané na kvalifikáciu a odbornú prax. V knižnici pracuje kvalifikovaný tím s knihovníckym vzdelaním. menej optimistickí sme najmä pri riešení priestorových problémov knižnice. Jedno prízemie budovy starého rozhlasu rozhodne nestačí na požadované plnenie moderných knižnično-informačných funkcií. Chýbajú priestory na študovne, sklady i oddychové sektory. Východiskom do budúcnosti môže byť len perspektívne riešenie umiestnenia knižnice v účelových priestoroch.

Aj napriek problémom sa bude knižnica usilovať držať krok so zabezpečovaním funkcií a úloh akademických knižníc tak, ako sú stanovené v koncepčných zámeroch rozvoja knihovníctva na Slovensku a predovšetkým vo väzbách na potreby a požiadavky používateľov Ústrednej knižnice a ŠIS Vysokej školy múzických umení.